

leckým zaměřením je velkolepá. Lze ji doporučit k realizaci na státních gymnáziích.

2. Učební plán Václava Příhody je vynikající. Škoda, že nemohl být ověřen i v dalších navržených směrech čtyřletého gymnázia.
3. Čtyřletá gymnázia Václava Příhody lze otevírat jedině za předpokladu dobré přípravy žáků na Komenského obecné škole a samostatném čtyřletém Komeniu (občanské školy 2. stupně), koncipované podle myšlenek Václava Příhody.
4. Experiment upozornil na celou řadu dalších problémů, které budou řešeny postupně v odborných časopisech.

Nad citáty J. A. Komenského

Hynek Wiesner

Dovolávat se Komenského dodává literární práci, ať již jde o krátký článek nebo o obsáhlé dílo, punc důvěryhodnosti a kvality. A přece málokterý autor, ať ateista, ať věřící (v současnosti jsou to většinou katolíci) doroste takové velikosti ducha, aby se dokázal povznést nad módnost doby, překonal strach vybočit z řady a pokusil se pochopit Komenského v celé šíři jeho osobnosti.

A přitom je to právě on, kdo osobním příkladem ukazuje možnosti názorové tolerance. Jako nejvyšší představený Jednoty bratrské jistě těžce nesl její násilné potlačování. To mu však nebránilo, aby všude, kamkoliv přišel, pracoval pro dobro všech, kteří mu byli svěřeni do péče. Při své pedagogické činnosti kladl, kromě jiného, důraz na zbožnost, která mu však splývala v jedno s vysokou mravní a morální úrovní člověka, bez ohledu na jeho konfesní nebo jinou příslušnost.

Kolik příkoří museli od leckterého učitele vytrpět v minulém režimu někteří žáci jen proto, že jejich rodiče se více řídili Komenského učením než jejich učitel. Po tzv. revoluci z podzimu 1989 by náboženské překážky v cestě za vzděláním měly být minulostí. Otázkou však zůstává, nakolik je víra v Boha pro dnešní křesťany, včetně církevní hierarchie tím, čím byla Komenskému, tj. garancí opravdového morálního vztahu k bližnímu. Stává se, že vysoce postavený politický činitel, reprezentant „křesťanské strany,“ ba i církevní hodnostář, zavírá oči nad nepravostmi, ba dokonce sám se jich dopouští. Jako houby po dešti vyrůstají různé církevní školy. V nejednom případě jsou to právě jedinci provinivší se v minulosti, kteří na těchto školách učí a mnohdy zastávají i významnější funkce.

Nic nebude platné vymýšlet různé alternativní vyučovací metody, pedagogiky apod., pokud vyučovací a výchovný proces nepovedou lidé fyzicky i psychicky zdraví a na patřičné morální úrovni.

Není náhodné, že již známý římský filosof Seneca hlásal zásadu „Mravy před moudrostí“ a že na základě této zásady píše Komenský „Pravidla mravů“ (1653). V pozdějším díle „Unum necessarium“ (1668) vyzývá všechny lidi dobré vůle, aby se snažili o život spravedlivý, o sebepoznání a sebevládu, poněvadž ty vedou k pravému štěstí. Ať jakkoli si lidé mohou štěstí představovat, tyto tři hodnoty z něj skutečně nelze vyloučit. V praxi současného života vidíme jejich absenci. Prominentní politik se předvádí před kamerami, sem tam na tiskové konferenci slaboduchými frázemi vychvaluje sebe a svou stranu a přitom bere hromadu peněz. Hle, „štěstí“. Pouliční povaleč nepotřebuje televizní kamery a zbytečné řečnění. Peníze k svému „štěstí“ si vyžebří nebo ukradne. Je-li agresivnější, nepohrdne ani trestným činem, včetně vraždy, jen když se to vyplatí. Co mají oba typy společného? Značný deficit v citové oblasti, cynické pohrdání mravními hodnotami, mezery ve vzdělání, zvláště humanitním. Že se taková lidé snadno stávají poslušnými loutkami, schopnými plnit i nehorší úkoly, kterými je jejich principálové a chleboďárci pověří, je jen logický důsledek jejich mravního defektu a duchovní chudoby. Běda potom společnosti, v jejímž čele lidé tohoto typu stanou! O A. Hitlerovi, který představuje varovné memento nedávných dějin, se můžeme dočíst, že měl slabé a zcela nesoustavné vzdělání a téměř úplný nedostatek mravnosti, resp. svědomí. Kdo je vinen? Rodiče, příbuzní, škola? A opět se vtírá otázka. Zkvalitnil se vliv školy od dob Komenského, event. od zavedení povinné školní docházky? Bude současná škola garantem kvalitní výchovy a výuky nebo podlehe trendu doby a nechá se rozemlít soukolím tzv. „tržního“ mechanismu?

Pokud budou školy produkovat pouze vzdělané egoisty, pak nebudou plnit ani svůj úkol ani odkaz Komenského. Neměly by se nechat ovlivňovat politickým chováním, které se přičí nejzákladnějším normám etiky mezilidských vztahů. Jak řekl F. E. Curie, jiný vysoce morální muž, 300 let po Komenském: „Někteří lidé, mající bohužel velkou moc, nemají ani morální zábrany ani elementární znalosti.“ Najde učitelská veřejnost tolik síly, aby se dokázala vzepřít oficiálně hlásanému egoismu (urvi, co můžeš, každý ať se postará sám o sebe) a důsledným naplňováním Komenského odkazu bude pracovat pro lidštější budoucnost nastupujících generací? Jiná cesta pro budování lepších zítřků není. Sám Komenský píše ve svém dopise r. 1647, Lordu Edvardu Herbertovi z Cherbury: „Já ovšem uzpůsobuji všechno, co mohu, a s co největší jednoduchostí, jakou mohu, v přesvědčení, že jsou-li nějaké léky proti porušenosti lidských věcí, je třeba je podávat v nejtětlejším

věku. Obecně přijatý názor nás učí, že je snazší napravit věci méně porušené, a že nejsou-li správně položeny základy, ostatek se zřítí!“

Porušenost lidských věcí v naší době a v našem životním prostoru je alarmující. Zde nelze oponovat příliš „černým“ viděním, ani poukazováním na západní země, že v nejedné z nich je situace ještě horší.

Náprava porušenosti lidských věcí záleží jen na nás. Léky proti porušenosti je třeba podávat od útlého věku, říká Komenský. Kromě rodičů padá odpovědnost na učitele. Bohužel, mnoho učitelů je jenom ve školních službách, necítí odpovědnost za své povolání. Asi se musíme smířit s tím, že se společenská atmosféra za našeho života již nijak podstatně nezlepší. Na učitelích záleží, bude-li náprava alespoň započata.

Komenského by dnes nikdo neznal, kdyby byl zkostnatělým teologem, politickým byrokratem nebo vypočítavým pedagogickým řemeslníkem. On však, přes tragiku svého života, připravoval podle svých možností budoucnost pro ty, kteří přijdou. Snažil se, aby našli dobu lidštější, než byla ta, v které on sám žil. Není na čase uvědomit si, že budovat na prahu třetího tisíciletí nové hranice, rozdělovat lidi podle jazyka (mnohdy velice podobného), barvy pleti, náboženské nebo politické příslušnosti, nebo dokonce podle obsahu peněženky, jak jsem toho dosud svědky, je nemravné, nemorální, zaostalé? Svědčí to o tom, že přes všechny technický pokrok se potácíme v hlubokém starověku!

Pokusme se vzít Komenského vážně a pracovat jako on pro dobro příštích generací! Dokážeme to?

Reportáž o „aktivním sebeosvobození“

Jaroslava Tichá

Program ALLEGRIA:

Čekají vás čtyři dny nádherné hudby a spontánního pohybu všeho druhu. Nebojte se, relaxace má tu též místo. Přežijete a budete chtít dalším životem jen protančit...

Blázním v Liblicích. Píšu to a zároveň se lehce otáčím, jestli mi někdo nečte přes rameno. Jsou tady skoro všichni (agresívně) chápající, vstřícní a lidští. Něco jako sekta. Nesmíš říct slovíčko pochybnosti, jinak tě lidská masa rozdrtí svou vřelostí.